

ЛІТАРАТУРА І МАСТАЦТВА

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАУЛЕННЯ СІЮЗА ПІСЬМЕНІКАУ БССР.

№ 18 (1240)

Субота, 1 сакавіка 1958 года

Цана 40 кап.

ІНФАРМАЦЫЙНАЕ ПАВЕДАМЛЕННЕ

Аб Пленуме Цэнтральнага Камітэта Камуністычнай партыі Савецкага Саюза

25—26 лютага 1958 года адбыўся Пленум Цэнтральнага Камітэта Камуністычнай партыі Савецкага Саюза.

Пленум заслухаў і абмеркаваў даклад тав. Хрушчова М. С. „Аб далейшым развіцці

Пленум Цэнтральнага Камітэта КПСС выказвае цвёрдую упэўненасць, што калгаснікі і калгасніцы, работнікі МТС і саўгасаў, усе працоўныя нашай краіны прымуць актыўны ўдзел ва ўсенародным абмеркаванні і практычным ажыццяўленні мерапрыемстваў па далейшаму развіццю калгаснага ладу і новаму ўздыму сацыялістычнай сельскай гаспадаркі. Арганізуюмы Камуністычнай партыяй новы ўздым сельскай гаспадаркі з'явіцца яшчэ адной важнай перамогай нашай краіны ў мірным эканамічным спаборніцтве сацыялізма з капіталізмам, у вырашэнні задач камуністычнага будаўніцтва.

калгаснага ладу і рэарганізацыі машына-трактарных станцый“.

Пленум ЦК прыняў адпаведную пастанову, якая сёння публікуецца.

АБ ДАЛЕЙШЫМ РАЗВІЦЦІ КАЛГАСНАГА ЛАДУ І РЭАРГАНІЗАЦЫІ МАШЫНА-ТРАКТАРНЫХ СТАНЦЫЙ

Пастанова Пленума ЦК КПСС па дакладу таварыша М. С. ХРУШЧОВА,
прынятая 26 лютага 1958 года

Пленум Цэнтральнага Камітэта КПСС адзначае, што ў выніку паслядоўнага ажыццяўлення гістарычных рашэнняў XX з'езду КПСС савецкі народ пад кіраўніцтвам Камуністычнай партыі за апошні перыяд дасягнуў новых буйных поспехаў у развіцці ўсіх галін сацыялістычнай эканомікі і культуры, у справе далейшага ўздыму дабрабыту працоўных.

Як і раней, уперадзе ідзе наша сацыялістычная прамысловасць і ў першую чаргу цяжкай індустрыя, якая складае аснову ўсёй народнай гаспадаркі. За два гады, якія мінулі пасля XX з'езду партыі, выпуск прамысловай прадукцыі павялічыўся на 22 працэнты, а прадукцыі цяжкай індустрыі амаль на 24 працэнты. Нацыянальны даход за гэты час узрос на 18 працэнтаў, рэальныя даходы рабочых і служачых па разліку на аднаго працуючага павялічыліся на 10 працэнтаў. Перабудова кіравання прамысловасцю садзейнічае паслядоўнаму ажыццяўленню і творчаму развіццю ленинскага прыпынку дэмакратычнага цэнтралізма ў гаспадарчым будаўніцтве, яшчэ больш павышае ролю саюзных рэспублік, мясцовых партыйных, савецкіх і прафсаюзных органаў у кіраўніцтве прадпрыемствамі і будоўлямі, уцягвае новыя мільёны рабочых і служачых у кіраванне вытворчасцю, стварае ўмовы для яшчэ больш шпаркага ўздыму сацыялістычнай эканомікі.

Разам з ростам прамысловасці паспяхова развіваецца сацыялістычная сельская гаспадарка. Усенародная барацьба за круты ўздым сельскай гаспадаркі, якая разгарнулася пасля вераснёўскага Пленума ЦК КПСС, прывяла да значнага павелічэння вытворчасці прадуктаў земляробства і жывёлагадоўлі, азнаменавала пачатак новага этапу ў развіцці калгаснага ладу. Асваенне вялікіх масіваў цалінных і абложных зямель ва ўсходніх раёнах краіны намога расшырыла базу зернявой гаспадаркі, дало магчымасць павялічыць за апошнія чатыры гады валовы збор збожжа ў краіне на 27 працэнтаў у параўнанні з пяцігоддзем чатырохгоддзем. Павялічылася вытворчасць цукровых буркоў, бавоўны, лівну-даўгуну, бульбы, гародніны і іншых сельскагаспадарчых культур.

Настойлівымі намаганнямі партыі і народа пераадолена працяглае адставанне жывёлагадоўлі. За перыяд з 1953 па 1957 год статак буйнай рагатай жывёлы павялічыўся на 10,9 мільёна галоў, свіней — на 11 мільёнаў, авечак — больш чым на 20 мільёнаў; вытворчасць мяса з улікам прыросту статку павялічылася на 38 працэнтаў, у тым ліку ў калгасах і саўгасах амаль на 80 працэнтаў, вытворчасць малака — на 50 працэнтаў, а па калгасах і саўгасах больш чым у два разы. Пастаўлена студзеньскім Пленумам ЦК КПСС 1955 г. задача па павышэнню ўдойнасці кароў у калгасах і па павелічэнню нарыхтовак малака на працягу шасці год — выканана дзятрымадова, за тры гады. У краіне паспяхова развіваецца пачаты па ініцыятыве перадавых калгасаў і саўгасаў рух за тое, каб у бліжэйшыя гады дагнаць Злучаныя Штаты Амерыкі па вытворчасці мяса, малака і масла на душу насельніцтва.

На аснове ўздыму калгаснай эканомікі растуць даходы калгасцаў, павялічваецца іх непадзельныя фонды, павышаецца аплата працэдны калгаснікаў. Непадзельныя фонды ў калгасах павялічыліся з 63,1 мільярда рублёў на пачатак 1953 года да 98,6 мільярда рублёў на пачатак 1957 года. Грашовыя і натуральныя даходы калгаснікаў ад грамадскай і асабістай гаспадаркі па разліку на аднаго працуючага павялічыліся ў 1957 годзе ў параўнанні з 1953 годам у супастаўных цэнах на 33 працэнты.

Велізарную ролю ў справе ўздыму сельскай гаспадаркі адыграла ўмацаванне матэрыяльна-тэхнічнай базы калгасаў, МТС і саўгасаў, аснашчэнасць сельскай гаспадаркі трактарамі, камбайнамі, грузавымі аўтамабілямі і іншымі сучаснымі машынамі павялічылася ў паўтара—два разы ў параўнанні з пяцігоддзем чатырохгоддзем. За апошнія чатыры гады сельская гаспадарка краіны атрымала: 908 ты-

сяч трактараў (у пятнаццацілічным вылічэнні), 293 тысячы збожжавых камбайнаў, 143 тысячы сіласаўборачных і кукурузаўборачных камбайнаў, 467 тысяч грузавых аўтамабіляў. Павышэнне ўзроўню тэхнічнай аснашчэнасці сельскагаспадарчай вытворчасці, рост кваліфікаваных кадраў у калгасах, МТС і саўгасах стварылі рэальныя прадпласкі для яшчэ большага ўздыму сельскай гаспадаркі ў бліжэйшым будучым.

Партыя накіравала на кіруючую работу ў калгасах некалькі тысяч камуністаў — партыйных і савецкіх работнікаў, інжынераў з прамысловых прадпрыемстваў, аграномаў, заатэхнікаў і іншых спецыялістаў. К пачатку 1957 года ў складзе старшын калгасаў было звыш 90 працэнтаў камуністаў, больш адной трэці старшын калгасаў мелі вышэйшую і сярэдняю спецыяльную адукацыю, выраслі выдатныя кадры таленавітых арганізатараў калгаснай вытворчасці, якія вылучыліся з асяроддзя практыкаў. Выраслі і ўзмацніліся першачыны партыйныя арганізацыі калгасаў. Цяпер у калгасах ёсць здольныя арганізатары і кваліфікаваныя спецыялісты, якія ўмеюць выкарыстоўваць мясцовыя рэзервы і магчымасці для павелічэння вытворчасці сельскагаспадарчай прадукцыі.

У сучасных умовах на новую, больш высокую ступень узнялася грамадская гаспадарка ў калгасах. Новы этап у развіцці калгаснага ладу характарызуецца тым, што ўзбуйненая калгасны за апошнія гады сталі эканамічна больш моцнымі, шматгалінавымі, тэхнічна аснашчэнымі гаспадаркамі, якія маюць шматлікія кваліфікаваныя кадры, значна павялічыліся іх даходы, узняўся дабрабыт калгаснікаў. Павышэнне матэрыяльнай зацікаўленасці калгаснікаў, увядзенне новага парадку планавання, прадастаўленне калгасам права ўносіць змены ў прыкладыны Статут сельскагаспадарчай арцелі з улікам мясцовых умоў — усё гэта развіла творчую ініцыятыву калгаснікаў, павысіла іх працоўную актыўнасць, узмацніла клопаты аб лепшым выкарыстанні зямлі і тэхнікі, усіх рэзерваў калгаснай вытворчасці. Калгасныя кадры накіравалі вялікі вопыт вядзення буйнай грамадскай гаспадаркі з выкарыстаннем новай тэхнікі і дасягненняў навукі.

У стварэнні і ўмацаванні калгаснага ладу, у тэхнічным аснашчэнні сельскай гаспадаркі, ва ўмацаванні саюза рабочага класа і сялянства велізарную гістарычную ролю адыгралі машына-трактарныя станцыі. На першым этапе будаўніцтва калгасаў партыя знайшла найбольш мэтазгодную для таго часу форму дзяржаўнай дапамогі калгасам ва ўмацаванні іх грамадскай гаспадаркі ў выглядзе машына-трактарных станцый.

МТС з'яўляліся той вялікай палітычнай і арганізуючай сілай, вакол якой сяляне аб'ядноўваліся ў калгасы і пераканваліся ў перавагах буйнай машынай сельскай гаспадаркі; праз МТС ажыццяўляліся тэхнічны прагрэс у сельскай гаспадарцы і яе пераўзбраенне на базе новай тэхнікі, падрыхтоўка кваліфікаваных механізатарскіх кадраў, павышэнне культуры земляробства і жывёлагадоўлі. Велізарнае значэнне машына-трактарных станцый заключалася і ў тым, што яны былі важнай крыніцай атрымання хлеба і іншых прадуктаў харчавання, а таксама сыравіны для прамысловасці. У апошнія гады МТС з'яўляліся вялікай арганізуючай сілай у барацьбе за ліквідацыю адставання асобных галін сельскагаспадарчай вытворчасці, у ажыццяўленні прынятых партыяй рашэнняў па пытаннях сельскай гаспадаркі.

У цяперашніх умовах, калі калгасы ў большасці сваёй у арганізацыйна-гаспадарчых адносінах умацаваліся, калі эканоміка калгасаў значна ўзнялася, існуючая форма вытворча-тэхнічнага абслугоўвання калгасаў праз МТС перастала адпавядаць патрэбнасцям развіцця прадукцыйных сіл сельскай гаспадаркі. Больш таго, гэтая форма ў многіх выпадках пачынае тармазіць далейшы ўздым перадавых калгасаў, звязваць ініцыятыву калгасных кадраў і ўсіх калгаснікаў у справе лепшага выкарыстання рэзерваў калгаснай вытворчасці.

Усё ў большай ступені працягваюцца адмоўныя вынікі таго становішча, калі на адной і той жа зямлі выдуць гаспадарку два сацыялістычныя прадпрыемствы — калгас і МТС, што часта параджае абсалютную ў арганізацыі вытворчасці і зніжае адказнасць за павышэнне ўраджайнасці, выклікае вялікія і непатрэбныя расходы на ўтрыманне паралельна дзеючага кіраўніцкага апарату. Пры такім становішчы ў машына-трактарных станцыях скапліваецца вялікая колькасць непатрэбнай для іх тэхнікі, непрадукцыйна выкарыстоўваюцца машыны.

Пленум ЦК КПСС лічыць, што ў інтарсах далейшага ўздыму сацыялістычнай сельскай гаспадаркі краіны, развіцця калгаснага ладу мэтазгодна змяніць існуючы парадок вытворча-тэхнічнага абслугоўвання калгасаў і паступова рэарганізаваць машына-трактарныя станцыі, якія, адгартушы вялікую станоўчую ролю, ужо ў многім вычарпалі свае асноўныя функцыі. Цяпер, калі большасць калгасаў у стане набываць і правільна, больш прадукцыйна выкарыстоўваць трактары, камбайны і іншыя сельскагаспадарчыя машыны, мэтазгодна перайсці да продажу гэтых машын непасрэдна калгасам. Гэта дазволіць значна лепш выкарыстаць сучасную тэхніку, паскорыць тэхнічны прагрэс у сельскай гаспадарцы, павысіць прадукцыйнасць працы, павялічыць вытворчасць валовай і таварнай прадукцыі ў разліку на сто гектараў зямельных угоддзяў і знізіць яе сабекошт.

Машына-трактарныя станцыі павінны быць рэарганізаваны ў розныя тэрміны, з улікам асаблівасцей раёнаў і калгасаў, у рамонтна-тэхнічныя станцыі (РТС), закляканыя забяспечыць рамонт трактараў і іншых машын, тэхнічнае абслугоўванне калгасаў, забяспечыць калгасаў і саўгасаў (шляхам продажу) новай тэхнікай, запаснымі часткамі, гаручым, угнаеннямі, ядохімікатамі і іншымі матэрыяламі. У тых раёнах, дзе яшчэ не ўсе калгасы маюць магчымасць набыць трактары і іншыя машыны, а галоўнае, не могуць правільна выкарыстоўваць гэтую тэхніку, трэба часова захаваць існуючы парадок вытворча-тэхнічнага абслугоўвання такіх калгасаў праз МТС.

Продаж трактараў і іншых сельскагаспадарчых машын калгасам і рэарганізацыя МТС ўмоцніць непасрэднымі эканамічнымі сувязі паміж прамысловасцю і сельскай гаспадаркай, яшчэ больш умацуе саюз рабочага класа і сялянства, узніме эканоміку калгасаў, будзе садзейнічаць лепшаму выкарыстанню замацаванай за калгасамі наведана зямлі, якая належыць усяму народу. На гэтай аснове будзе павялічвацца непадзельныя фонды, узрасце між-калгасныя сувязі, што з'явіцца важнай умовай умацавання і развіцця калгаснай уласнасці, будзе садзейнічаць павышэнню яе да ўзроўню агульнанароднай уласнасці.

Намячаемыя мерапрыемствы па далейшаму развіццю калгаснага ладу і рэарганізацыі машына-трактарных станцый з'яўляюцца састаўнай часткай праводзімай партыяй работы па ўдасканаленню кіравання і палітычнаму кіраўніцтву народнай гаспадаркай. У выніку ажыццяўлення гэтых мерапрыемстваў кіраўніцтва сельскай гаспадарчай ўніі пераходзіць на новую, больш высокую ступень. Рэарганізацыя МТС, як і ажыццяўленая за апошні час перабудова кіравання прамысловасцю і будаўніцтвам, заклякана забяспечыць максімальнае выкарыстанне пераваг сацыялістычнай сістэмы гаспадаркі і рэзерваў вытворчасці, далейшае развіццё творчай ініцыятывы і актыўнасці мас, паскорыць паступальны рух савецкага грамадства па шляху да камунізму.

Пленум ЦК КПСС лічыць, што намячаемыя мерапрыемствы па далейшаму развіццю калгаснага ладу і рэарганізацыі машына-трактарных станцый маюць жыццёва важнае значэнне для сацыялістычнай сельскай гаспадаркі і ўсёй нашай краіны. Пасля калектывізацыі сельскай гаспадаркі, ажыццяўленай на аснове геніяльнага ленинскага кааператывага плана, правядзенне ў жыццё гэтых мерапрыемстваў з'явіцца новым, выключна важным і буйным крокам у развіцці сацыялістычнай сельскай гаспадаркі.

Зыходзячы з гэтага, Пленум Цэнтральнага Камітэта КПСС пастанаўляе:

1. Прызнаць правільнымі і своєчасымі прапановы Прэзідыума ЦК КПСС па далейшаму развіццю калгаснага ладу і рэарганізацыі машына-трактарных станцый, накіраваныя на выкананне рашэнняў XX з'езду партыі па пытаннях сельскай гаспадаркі.

2. Улічваючы выключна важнае дзяржаўнае значэнне пытання аб далейшым развіцці калгаснага ладу і рэарганізацыі машына-трактарных станцый, унесці яго на разгляд чарговай сесіі Вярхоўнага Савета СССР. Зацвердзіць дакладчыкам па гэтым пытанню на сесіі Вярхоўнага Савета СССР Першага сакратара ЦК КПСС тав. Хрушчова М. С.

Прызнаць мэтазгодным да разгляду пытання на сесіі Вярхоўнага Савета правесці ўсенароднае абмеркаванне намечаных мерапрыемстваў на агульных сходках у калгасах, МТС і саўгасах, на прамысловых прадпрыемствах і будоўлях, у навуковых арганізацыях і навуковых установах, у воінскіх часцях і ўстановах, на старонках газет і часопісаў.

Адобрыць тэзісы даклада тав. Хрушчова М. С. «Аб далейшым развіцці калгаснага ладу і рэарганізацыі машына-трактарных станцый» і апублікаваць іх для ўсенароднага абмеркавання.

3. ЦК Кампартыі саюзных рэспублік, крайкомы, абкомы, гаркомы, райкомы партыі і першачыны партыйныя арганізацыі абавязаны шырока растлумачыць значэнне намечаных мерапрыемстваў і ўсёды арганізаваць усенароднае абмеркаванне тэзісаў. Партыйныя і савецкія органы павінны старанна вывучыць і аб'ясуць усе канкрэтныя прапановы працоўных з тым, каб знайсці найбольш дасканалыя і мэтазгодныя арганізацыйныя формы перабудовы матэрыяльна-тэхнічнага абслугоўвання калгасаў у інтарсах далейшага развіцця калгаснага ладу, стварэння багацця сельскагаспадарчых прадуктаў у краіне.

У ходзе ўсенароднага абмеркавання партыйныя, савецкія, прафсаюзныя і камсамольскія арганізацыі павінны накіроўваць творчую энергію і актыўнасць усіх працоўных на выкананне і перавыкананне дзяржаўнага планаў; мабілізаваць намаганні калгаснікаў і калгасніц, работнікаў МТС і саўгасаў на паспяховае правядзенне веснавой сябвы ў кожным калгасе і саўгасе, на выкананне абавязальстваў па павелічэнню вытворчасці сельскагаспадарчых прадуктаў.

4. Даручыць партыйным і савецкім органам саюзных і аўтаномных рэспублік, краёў і абласцей на аснове глыбокага вывучэння эканомікі асобных раёнаў і калгасаў вызначыць, якія калгасы па сваіх эканамічных магчымасцях у стане ў гэтым годзе купіць трактары і іншыя машыны і па-гаспадарску іх выкарыстаць, якім калгасам запатрабуецца больш тэрмін на набыццё тэхнікі і для якіх калгасаў мэтазгодна часова захаваць існуючы парадок вытворча-тэхнічнага абслугоўвання праз МТС.

5. Лічыць мэтазгодным склацаць у пачатку 1959 года Трэці ўсеагульны з'езд калгаснікаў для разгляду наступных пытанняў калгаснага будаўніцтва і ўнясення неабходных змен у прыкладны Статут сельскагаспадарчай арцелі.

* * *

Пленум Цэнтральнага Камітэта КПСС выказвае цвёрдую упэўненасць, што калгаснікі і калгасніцы, работнікі МТС і саўгасаў, усе працоўныя нашай краіны прымуць актыўны ўдзел ва ўсенародным абмеркаванні і практычным ажыццяўленні мерапрыемстваў па далейшаму развіццю калгаснага ладу і новаму ўздыму сацыялістычнай сельскай гаспадаркі. Арганізуюмы Камуністычнай партыяй новы ўздым сельскай гаспадаркі з'явіцца яшчэ адной важнай перамогай нашай краіны ў мірным эканамічным спаборніцтве сацыялізма з капіталізмам, у вырашэнні задач камуністычнага будаўніцтва.

МАСТАЦТВА КІНАБУЛЬЦЫСТЫКІ

Ф. БОНДАРАВА.

У ханікальна-дакументальных выпусках шырока адлюстроўваюцца рэальныя падзеі жыцця, важнейшыя справы, якія ажыццяўляе савецкі народ. Выпускі гэтыя не толькі папаўняюць нашы веды—яны прапагандаюць вопыт, натхняюць на новыя справы. Характэрныя асаблівасці лепшых ханікальна-дакументальных фільмаў і кіначасопісаў—тое, што ў кожным з іх адчуваецца дзейнасць адносна кінааротнікаў да таго, што яны паказваюць гледзючы. Аўтары выступаюць прапагандастамі вядзючых справ будаўнікоў камунізму, выяўляючы глыбокае веданне жыцця, умненне падкрэсліць у ім найбольш характэрнае. Пабудаваныя на канкрэтных фактах і падзеях жыцця, кінабульцыстыка дае абавязальнае з'яў, якое складае сілу і жыццёвае дакументальнае кіно. Там, дзе робіцца тыпізацыя, адбор і ацэнка фактаў, ёсць ярка выражана ідэяная накіраванасць, публіцыстычная заастанасць. Работа кінахранікера ўзмацняецца тым самым да сапраўднага мастацтва.

Пэўных поспехаў беларускае дакументальнае кіно дасягнула ў пасляваенны час. Дзесяткі дакументальных твораў пра жыццё рабочага класа і калгаснікаў савецкай Беларусі, пра развіццё навуцы і мастацтва рэспублікі вылучылі кінастудыі «Беларусьфільм» толькі за апошнія пяць год і сярод іх—такія, як «Новы Мінск», «На зямлі беларускай», «Беларускі канцэрт», «Над ракой Арэсас» і інш.

Для паказу на экране жыцця Беларусі існуюць кіначасопісы «Савецкая Беларусь» і «Піонер Беларусі».

Першы з іх выходзіць тры разы ў месяц і такім чынам мае магчымасць дэталёва расказаць пра новае і важнае ў жыцці рэспублікі за дзесяць дзён. Увогуле ён сярэдняе са сваімі задачкамі.

Беларускія ханікеры прапагандаюць наватарскія метады працы, барацьбу калектыву прадрывнасцю за эканомію і высокую якасць выкарыстання прадукцыі, расказваюць пра важнейшыя справы рабочых, сялян і інтэлігенцыі рэспублікі. І ў гэтым вялікае практычнае значэнне кіначасопіса. За апошні час на кінастудыі «Беларусьфільм» склаўся сталы калектыв ханікеры—аператары, рэжысёры, рэдактары. Яму пад сілу вырашаць самыя складаныя задачы.

Вядома, аднак, што поспех тут залежыць не толькі і не столькі ад колькасці дакументальных фільмаў і часопісаў, якія выпускаюцца, колькі ад іх якасці і актуальнасці. А ў гэтых адноснах наша кінахроніка яшчэ не задавальняе патрабаванні гледзючы.

У кіначасопісах «Савецкая Беларусь» і «Піонер Беларусі» прыкметна імкненне ханікерыў ка мага больш паведамляць гледзючы пра навіны жыцця рэспублікі, а мага больш поўна расказаць аб тых іх іншых фактах і падзеях. Пазнавальнасць—адна з характэрных асаблівасцей нашай кінахронікі. Рыска гэтая становіцца ўплывае на змест кіначасопіса. Але пазнавальнасць—не адзінае, што вызначае вартасць кінахронікі. Практыка паказвае, што імкненне падрабязна, усёбакова расказаць пра жыццёвы факт часта прыводзіць да расцягнуцці сюжэта, страціць вывагі рытму. Таму і даводзіцца чыць ад гледзючы слова «сума». А гэта ўжо сур'езны недахоп. У сувязі з гэтым трэба падкрэсліць, што хроніка не мае магчымасці дасягнуць глыбінні навукова-папулярнага кіно, не рызыкуючы страціць свае жанравыя асаблівасці. Мэта хронікі—ярка, вобразная і фарміяная ад падазых жыцця, выяўленне ў рэальных фактах найбольш важнага, характэрнага, што неабходна ў выразнай форме данесці да гледзюча. Задача ханікеры—раскрыць сутнасць факту, яго сэнс і расказаць пра гэта лаканічна, сціслымі сродкамі.

У апошні ж час з кіначасопісаў «Савецкая Беларусь» і «Піонер Беларусі» паступова знікае рэпартаж—здымкі імкных падзей—жыццё, жыццё навіранні. Аператары больш ахвотна здымаюць падзеі, якія можна здымаць, чакаючы пэўнага, якія трэба здымаць на хвалу. А калі і робяць гэта, то не забудзіць умова перадаць зворжасці вока», хуткасі арыентацыі—якясей, работы вопытнага рэжысёра. А без кінарэжысёра хроніка губляе непасрэднае адлюстраванні рэчаіснасці, рэальнасць, жанравую прыроду.

У мінулым годзе ў 36 нумарах кіначасопіса «Савецкая Беларусь» і 6 нумарах часопіса «Піонер Беларусі» змяшчаліся 200 сюжэтаў. А колькі з іх рэпартажы, здымкі лакалічна і арыганальна? Вельмі мала. Пераважаюць сюжеты пра спартыўныя спаборніцтвы, святочныя ўрачыстасці ці прыезд замежных дэлегацыяў. Апошнія сюжеты здымаюцца па стандар-

ту—сустрача на вэкале, знаёмства з Мінскам, сустрача з дзецьмі або з рабочымі калгаснікамі. У рэпартажных сюжэтах арыганальныя кадры, дэталі, якія ствараюць атмасферу непасрэднасці, атмасферу жыцця—вельмі рэдкія.

Што новага паказана, напрыклад, у сюжэце «З'езд спецыялістаў сельскай гаспадаркі» (кіначасопіс № 10 за 1957 г.) у параўнанні з тым, што мы бачылі ўжо ў часопісе № 4 пра злет маладых жылваводцаў? Хіба толькі іншыя людзі ў кадры. Падобны сюжэты аб прыездзе ў Мінск дэлегацыяў дэлегацыяў (часопіс № 13) і нямецкіх барацьбоўцаў за мір (часопіс № 14), хоць іх здымалі розныя аператары. Штумі шведы ўкаранілі ў здымкі спартыўныя спаборніцтвы, мітынгі, нарады. З нумараў ў нумар пераходзяць сюжэты на гэтыя тэмы. Большасць з іх адносна можна толькі на дыктарскаму з'яў. Напрыклад, мала чым адрозніваюцца кадры ад мітынгаў працоўных, знятыя аператарам Г. Лейбманам для часопісаў №№ 11, 12, 23. Ды хіба па стандарту здымае толькі адзін ён? І іншыя аператары кінахронікі сёння здымаюць так, як здымалі ўчора і паўчора.

Нельга сказаць, што кінахронікеры не ўмеюць здымаць цікава, арыганальна. Аналіз часопісаў за мінулы год сведчыць, што на экране з'явілася нямаля пазнавальных сюжэтаў і кіначасопісаў. У іх ліку «Новыя ўзоры ў гандлёвым палаце», «На Брэсцкім вэкале» і «Молатаматальнік М. Крываносаў» В. Цеслюка, «Адход на пенсію» і «Фестывальныя трактары» Д. Фрыда, «Беларуская нафта» і «Калгасны шматтыраж» М. Берава, «Васільніцкая ДРЭС» Ю. Іванцова і інш. Арыганальнасцю тэмы і выяўленчага вырашэння вызначаюцца сюжэты «Любіце свой горад» В. Пужывіча, «Праньні Г. Лейбмана», «Дзень у аэрапорце», «Лясная авіяцыя» і «Вятрак» О. Аўдзеева. Так, сюжэты «Любіце свой горад» прысвечаны тэме барацьбы за культурны быт працоўных. Аператар прайшоў у кінакамеры па шырокіх плошчах і вуліцах беларускай сталіцы, паказаў горад новым, падкрэсліў абы-човыя моманты да рэалізацыі і разам з тым ён прыкметна дэталі, якія не любяць свой горад, забудзіць яго вуліцы, скверы. Аператар правіў зольнасці кінарэжысёра, зняўшы такія кадры, як пасадка ў аўтобус, у часе якой фронтантыя маладыя людзі лезуць без чаргі і на хвалу кідаюць на чыстую паляўку сваёй вадой мэртэву акуркі. Са словамі асуджэння зваржанае дыктар да гэтых «герояў» і глядач падтрымлівае яго. Не падлягае сумненню практычнае значэнне сюжэта аб недавальнасці работы мінскай пральніцы. Аператар наглядна паказаў прычыны гэтых бытавых непадолад і такім чынам паставіў канкрэтнае пытанне перад работнікамі Мінскага гарсавета. Пранікалівае аператарскае вока, добры густ адчуваюцца ў названых вышэй сюжэтах пра авіяцыю. Аўдзееў зняў цікавыя кадры самалёта ў паветры, работы пілота, начнога аэрадрома. Шкала толькі, што падобныя сюжэты не вельмі частая з'ява ў нашай хроніцы.

Станоўчае ў рэбве нашай хронікі тое, што яна з года ў год пашырае геаграфію паказу. Але тут зроблена далёка не ўсё. Многія, асабліва глыбінныя раёны рэспублікі, амаль не закранаюцца кінахронікай, сюжэты аб іх змяшчаюцца ад выкладу да выкладу. Затое Мінску і яго ваколіцам прысвечана добрая палавіна сюжэтаў за мінулы год. Здарэцца так, што ў часопісе змяшчаюцца адразу два—тры сюжэты аб падзеях у Мінску. Сталіцы рэспублікі трэба ўдзяляць належную ўвагу ў хроніцы, але нельга забываць і пра гарады, падпрыемствы і калгасы, аддаленыя ад цэнтру. Там таксама жыццё бурліць і яго трэба паказваць.

Незлічоную колькасць разоў мы бачылі на экране аўтамабільны і трактарны зароды, Гомельскія, калгасы «Рассвет» і імя Гастэль, Беларускі палітэхнічны інстытут, у той час як з многімі падпрыемствамі, калгасамі і ўстановамі аматары хронікі не сустракаліся ніколі. У выбары аб'ектаў таксама трэба хадыць не старым, прапанітым сюжэткам, а пракадаваць новыя.

Сур'езны недахоп нашых ханікальных кіначасопісаў—абмежаваная колькасць сюжэтаў, непасрэдных навіранняў аператара над будзённымі справамі савецкіх людзей. Большасць сюжэтаў здымаюцца арганізавана, з павяржанага падтрымоўкай. Але неабходна дамагацца большай натуральнасці, жыццёвай прастаты. Мы яшчэ не пабеглі становішча, калі людзі перад кі-

наапаратам трымаюць сабе денатуральна, гавораць не сваб, а заучаныя фразы, ад чого рэальныя падзеі трапяць непасрэднасці, здымаюць ісканіраванымі. Прымаем хоць бы навагоднікі інтэр'ю, змяшчаныя ў гэтым часопісе «Савецкая Беларусь» (№ 1 за тры год). Некаторыя людзі не расказваюць аб сваіх навагодніх планах, а нібы чытаюць па паперы, гледзячы на кінаапарат. У гэтым праяўляецца непатрабавальнасць аператараў. Нідзінна было б, калі б аператары час ад часу праходзілі з кінакамерай па садах, парках, вуліцах гарадоў, заглядалі б у грамадскія месцы, ну, скажам, у клуб, ЗАГС і г. д. Там яны знайшлі б многа цікавых дэталей, якія ажыўлялі б кіначасопіс. Рэвей кінастудыя спрабавала гэта рабыць, на экране паўляўся добрыя замалеўкі жыцця, і гэта павялічыла цікавасць да часопіса.

Якчас мастацкага твора вызначаюцца майстэрствам аўтара, падмацаваным святлоадыямам. Гэта непасрэдна дэталіць і кінахроніку. Якчас твораў кіно залежыць ад многіх спецыялістаў сваёй справы. Стварэнне часопіса пачынаецца з выбару тэматыкі, аб'ектаў для здымання. Удзялі ці нудалі ён—залежыць ад аператарскай работы сектара хронікі, яго рэдактараў, кіраўніка, аператараў і ржысёраў. Нельга сказаць, што сектар хронікі нашай кінастудыі працуе зладжана і арганізавана. У вандку для здымак не забудзі прапагандаваць цікавыя аб'екты. Часцей за ўсё выбіраюцца падзеі і факты, пра якія паведамлялася ўжо ў газетках. Свае арыганальныя тэматыка—тут рэдка з'ява. Лёс тэмы вырашае аператар. Ад яго ўмення, прафесіяналізма, густу, разумення жыцця залежыць тое, што будзе вынесена на першы план. Калі ў аператара «вострые вока», добры густ, тонкае пачуццё—ён знойдзе ў факце, падзеі такія моманты і рысы, якія раскрываюць жыццёвы матэрыял па-новаму, незвычайна. У адваротны выпадак перад намі абмякнуць фотараф, ілюстраванне таго, што бачыць. Апошняя часта яшчэ характэрнае работу беларускіх аператараў. Прыкладам: даўга шукаць не трэба. У часопісе № 15 за мінулы год ёсць сюжэты «Памышліце аб апаўчэнні» і «Будзьце ўдзячны» — парамады добрых мастакоў. Там жа аператар Г. Лейбман не перадаў пазыўчому атмасферу падзеі. Ён зняў стандартныя нейтральныя кадры сельхознага, ракі, бунды, сярэдні і агульныя планы апаўчэння, выстраіўшы іх пры гэтым у адзін рад перад кінааб'ектам. Атрымалася халодная ілюстраванка факту.

Нестая мастацкай асэнсаванасці тэмы і аператара Ю. Іванцова ў сюжэтах аб летніх піянерскіх паходах, змяшчаных у часопісе «Піонер Беларусі» № 4 за 1957 г. Не актыўным удзельнікам, ці зацікаўлена каментаарам таго, што здымаецца на экране, выступае аператар, а староннім сузв'язьнікам. Аператар можа прапачыць у аднастайнасці прымаў, якімі ён карыстаецца. Ю. Іванцові быў свядка двух ружных піянерскіх паходаў. Трэба думаць, што і праходзілі яны не-рознаму. А на экране адзін паход з'яўляецца копіяй другога—адны і тыя ж падзеі, дэталі, сцены.

Часопіс «Піонер Беларусі» выдаецца ўсяго чатыры разы ў год, а папулярнасць яго з'яўляецца ў асабліва цікавае момант сустрача першыя яго нумары. Аператары і ржысёры правілі ў іх многа выдумкі, творчых пошукаў. Цікава па зместу гэты часопіс і з'ява. Юныя гледачы могуць убачыць у ім шмат цікавага, карыснага, пазульчальнага. Але ў ржысёрскай і аператарскай работе ўжо не адчуваецца юнага агенцтва. Большасць нумараў часопіса за мінулы год зроблена без асаблівага творчага натхнення. Так, ужо ніякі цікава задуманы вядучы, шчыра і непасрэдна манера паказу, што асабліва важна для дзіцячага выдання. Пра абмякнуць у работе ханікерыў над часопісам «Піонер Беларусі» сведчыць і адсутнасць у іх пэснай сувязі з юным гледачом: не сустракаюцца яны з піянерамі і школьнікамі, не ўдзяляюць іх ацэнкі часопіса. А дарма. Такія сустрачкі далі б рэдактарам, аператарам і ржысёрам новы матэрыял, прымуслі б больш патрабавальна ставіцца да сваёй справы.

Пры ўсім гэтым над выпускімі для дзіцячых кінахронікаў працуе больш старанна, чым над часопісамі «Савецкая Беларусь». Тут так глыбока і трывала ўкараніліся штат, стандарт, раменісціва, што ўнікае трымаюць за дзіцячым шляхам развіцця нашай кінабульцыстыкі.

Нельга сказаць, што нашы ханікеры не могуць зрабыць нешта цікавае, арыганальнае. Могуць, але не часта робяць. Высокі прафесіяналізм у іх нярэдка спалучаецца з

(Заканчэнне на 4-й стар.)

Насустрат выбарам у Вархоўны Савет СССР

Разнастайныя мерапрыемствы

Характэрная рыса дзейнасці актыўна Месцібаскага сельскага Дома культуры— выкарыстанне самых розных форм сувязі з выбаршчыкамі: гутарак на кватэрах калгаснікаў, лекцыяў і дакладаў, таматных вечараў, вечараў пятаніяў і аздаваў, кіно, канцэртаў і іншых сродкаў палітычнай агітацыі.

Значна ажыўля работу з выбаршчыкамі сельскае група Таварыства на распаўсюджванню палітычных і навуковых ведаў. Восем лекцыяў прачыталі члены таварыства ў Доме культуры, у калгасах і на жылваадуцкіх фермах сельсавета.

Для погнаа ахочу палітычнай агітацыі выбаршчыкаў, якія на розных прычынах не рэгулярна наведаваюць масавыя мерапрыемствы ў Доме культуры, праводзяцца групавыя і індывідуальныя гутаркі на дзеяцтваў ахочу агітацыі. Агітатары расказалі калгаснікам аб рашэнні IX сесіі Вархоўнага Савета СССР, VII сесіі Вархоўнага ЦК КПСС, пазнамілі з матэрыяламі распубліканскай народнай перадавікі сельскай гаспадаркі. Цяпер калгаснікі вывучаюць зварот нашай партыі да ўсіх выбаршчыкаў.

У пачатку летата праведзены вечар пятаніяў і аздаваў. Больш двух з плавянаю гадзінаў настаўнікі тт. Гурская,

Першутова, Арцях, старшыня сельскага Савета тав. Бардуха, старшыня калгаса тав. Кузнецов давалі адказы на пытанні звязаныя з выбарамі, работай дэпутатаў сельскага Савета і з жыццём арцёлі.

Цікавай формай палітычнай работы сярод працоўных вёскі ў перыяд выбарчай кампаніі сталі вусныя ярасціны.

Чарговы нумар вуснага часопіса старанна і загады рыхтавалі лепшыя актывісты. Яго адкрыла настаўніца тав. Кузнецові расказам аб вытворчай дзейнасці сельскагаспадарчай арцелі іма. Карла Маркса. Старшыня калгаса тав. Кузнецов гаварыў аб неадкладных задачах, якія павінны быць вырашаны напярэдадні вясновай сябы. Свінарка Палагея Жук і стары работнік чыгуначнай станцыі Ваўкавыск тав. Давыдзік паведавалі ўспамінамі аб выбарам у панскі Польшчы. А пасля выступілі маладыя выбаршчыкі калгаса. У заключэнне часопіса па адукацыі выбаршчыкаў выконваліся на радзеле песні. Удзельнікі мастацкай самадзейнасці— настаўнік Барысаў і аграном калгаса Бляхін выкавалі інтэрмедзі і частушкі на мясцовыя тэмы.

Паспяхова працуе агітацыйна-мастацкая брыгада, якая на працягу месяца павяляла з канцэртамі ў чатырох населеных

пунктах. Перад пачаткам канцэртаў чытаюцца даклады і лекцыі.

Цэнтрам палітычнай агітацыі стаў агітпункт, створаны ў чытальнай зале Дома культуры. З дапамога партыйнай арганізацыі актыва Дома культуры стварыў усе ўмовы для таго, каб выбаршчыкі вядзючы маг атрымаць адказ на пытанне, якое цікавіць яго, паслухаць гутарку ці пачытаць свежыя газеты, часопісы, па-слухаць радыё.

Прынятае ўвагу выбаршчыкаў і палітычнай агітацыі агітпункта. Пад вялікім доўгам «Сустраенне выбары ў Вархоўны Савет СССР новымі вытворчымі поспехамі» вісці календар-плакат, які нагадвае выбаршчыкам аб дні і месцы выбараў. Тут жа змяшчаны плакаты, якія заклікаюць калгаснікаў змагацца за выкананне ўзятых абавязанняў. Побач— народныя пагаворкі аб калгаснай працы і багатыя плакаты аб вопыце перадавых калгаснікаў і калгаснікаў, стонды аб поспехах развіцця народнай гаспадаркі нашай краіны і рэспублікі.

На агітпункце арганізавана штодзённае даджурства агітатараў. У любы час выбаршчыкі можа атрымаць адказ на пытанне, якое яго цікавіць.

А. КУКАРЭКА.

Ваўкавыскі раён.

Цесная сувязь з жыццём

У Грэскай сельскай бібліятэцы не было выпадку, каб якая-небудзь падзея з жыцця нашай Радзімы прайшла незаўважанай. Прынялі Савецкі ўрад і Камуністычная партыя Кішывіч многа работы. Усё, што ёй трэба зрабыць, яна вылісала сабе ў бланкет. А там запісана: арганізацыя выдання выбарчай літаратуры, правядзенне вечараў выбаршчыкаў, камплектаванне бібліятэч-перасовак, літаратурныя вечары.

Сілам нашай Радзімы. У гэтым дні работнікі бібліятэкі рыхтавалі да змяняльнай падзеі—выбары ў Вархоўны Савет СССР. У загалючы бібліятэкі М. Марыя Кішывіч многа работы. Усё, што ёй трэба зрабыць, яна вылісала сабе ў бланкет. А там запісана: арганізацыя выдання выбарчай літаратуры, правядзенне вечараў выбаршчыкаў, камплектаванне бібліятэч-перасовак, літаратурныя вечары.

Тыя, хто праходзіць у бібліятэку, занадта хутка аб пачытаць свежую газету, адчуваюць набліжэнне святла—дня выбараў. Адчуваюць ва ўсім: ва ўдзельнасці і ўбрастве памышкання, у вялікай колькасці свежых газет і часопісаў, у новых выстаўках і калі жыхарка Грэска Ніна Жук жадала да пазнамілі з выбарчай літаратурай, Кішывіч запрасіла яе да вітрыны.

— Вось, калі дзека... На вітрыне брашуры «Савецкі дэпутат» Ю. Філановіча, «Савецкая выбарчая сістэма—самая дэмакратычная ў свеце» Н. Казавой, «Як адбыліся выбары пры царызме» Ф. Самойлава, «Палажэнне аб выбарах у Вархоўны Савет СССР». Аду з іх бярэ Ніна Жук і, прысеўшы да стала, уважліва чытае. Уважліва чытае і Ніна Дзяміч. Іх цікавіць часопісы «Беларусь» і «Огонёк». Там павінна быць многа цікавага пра тое, як рыхтуюцца да выбараў моладзь.

Пакуль наведвальнікі праглядаюць часопісы і брашуры, Марыя Кішывіч камплектуе дзесяць бібліятэч-перасовак. Яны будуць шакаваны ў калгасы.

Нядаўна бібліятэка правяла дзень канферэнцыі чытачоў: «У чым прыгажосць савецкага чалавек» і «Дагонім ЗША па вытворчасці мяса, малака, масла на душу насельніцтва». На канферэнцыі было многа моладзі, сельскай інтэлігенцыі, калгаснікаў. У апошняй канферэнцыі, напрыклад, прынялі ўдзел старшыня масовага

калгаса В. Казлоў, свінарка Бусел, дзяржа Н. Алесіч, загадчык фермы І. Хамічэвіч і многія іншыя. Цяпер рыхтуюцца канферэнцыя па раману «Крыжыні» І. Шамякіна.

Вечарамі людзі ў Грэскай сельскай бібліятэцы. Сюды з ахвотай ідуць выбаршчыкі. Для таго, каб тут ім было цікава, Марыя Кішывіч выкарыстоўвае разнастайныя формы і метады культурна-асветнай работы.

На здымках: І. У чытальнай зале (лева направа); Н. Дзяміч, Н. Плюшко, Н. Жук.

2. М. Кішывіч камплектуе бібліятэч-перасоўкі для калгасаў.

Фота Ул. Крука.

У Міністэрстве культуры БССР

8 студзеня ў газеце «Літаратура і мастацтва» надрукаваны артыкул В. Смалы «Нацыянальнае своеасаблівае кінафільма», а 30 студзеня— артыкул гэтага ж аўтара «Без нацыянальнай своеасаблівасці» ў газеце «Навістыя».

Днямі калегія Міністэрства культуры БССР абмеркавала гэтыя артыкулы. Як адзначана на пасяджэнні, артыкулы правільна ўказваюць на тое, што кінастудыі «Беларусьфільм» не прымае належных захадаў да адлюстравання ў мастацкіх кінафільмах нацыянальных асаблівасцей, недастаткова актыўна прыцягвае актываў беларускіх тэатраў да ўдзелу ў здымках мастацкіх кінафільмаў.

Калегія патрабавала ад студыі «Беларусьфільм» на падставе лепшых дасягненняў савецкай кінамастацтва забяспечыць далейшае павышэнне ідэяна-мастацкага ўзроўню кінафільмаў, якія яна выпускае.

Міністэрства абавязала студыю «Беларусьфільм» (т. Сімоўна) устанавіць цесную сувязь з пісьменнікамі рэспублікі, больш актыўна прыцягваць іх да напісання сцэнарыяў, якія адлюстравваюць жыццё і працоўныя поспехі рабочага класа, калгаснікаў савецкай, народнай інтэлігенцыі, слаўных старонкі гісторыі беларускага народа, развіццё нашай сацыялістычнай рэспублікі, рост беларускай, нацыяналь-

най па форме і сацыялістычнай па зместу культуры; шырокі прыцягваць артыстаў тэатраў рэспублікі да ўдзелу ў здымках кінафільмаў і забяспечыць у далейшым выпуск усіх кінафільмаў на беларускай мове; правесці больш актыўную работу па стварэнню групы штатных актываў кіно.

На Упраўленне па справах мастацтва (т. Паратова) і дырэктарату тэатраў рэспублікі ўскладзены абавязак аказаваць кінастудыі сталую дапамогу актываў кіно.

Эпапея народнай барацьбы

Мы зноў сустраліся на старонках часопіса «Полымя» з героямі рамана Міхаса Лынькова «Вэкапомныя дні»—з беларускімі партызанамі і партызанкамі, іх баявымі кіраўнікамі, работнікамі падполля ў гады Вялікай Айчыннай вайны. Разам з аўтарам мы ходзім незлічонымі партызанскімі дарогамі і сцэжамі, знаёмімся з побытам партызан і іх баявымі справамі, назіраем карціны шматпакутнага жыцця насельніцтва пад ботам авэральных фашысцкіх акупантаў, удзельнічам у частых і жорсткіх баях, заглядаем у акупіраваныя, зняволеныя Мінск і ў іншыя гарады Беларусі, з дыкаваць і хваліваем сочыма за далейшым лёсам герояў, якія падобіяны нам па першай кнізе рамана.

Калі першая кніга «Вэкапомныя дні» шырока раскрыла перад намі пачатак і першыя крокі партызанскага руху ў часова акупіраванай нямецка-фашысцкімі акупікамі Беларусі, паказала яго вытокі, дык другая кніга, пра якую ідзе тут гаворка, паказвае на такім жа шырокім і яркім матэрыяле, як гэты рух ператварыўся ў магутную ўсенародную барацьбу супраць захопнікаў, што адыграла вялікую ролю ў перамозе Савецкай Арміі над гітлераўскімі палчыміцамі, які за гэты час яшчэ больш умацавала воля народа да барацьбы, вырасілі і загартаваліся ў баях партызанскія атрады.

Трэба адразу ж падкрэсліць усё складанасць задачы, пастаўленай перад сабой пісьменнікам, які ўзяўся ў мастацкім творы ахапіць усё асноўнае падзеі, што адбыліся ў Беларусі ў гады вайны, паказаць іх развіццё і завяршэнне, стварыць

мастацкія вобразы ўдзельнікаў гэтых падзей. Матэрыялу для гэтага настолькі багата, што лёгка можна было б разгубіцца ў ім, расплыць увагу на дробязях або зацікавіцца, як гэта і зрабілі некаторыя пісьменніцы, якія пісалі на партызанскую тэму, прыгодзіўшамі Міхасам Лыньковым, нам здаецца, правільна зрабыў, адбаўраўшы для свайго твора найбольш характэрнае і вядучае з тых падзей. І хоць раман шматпакутна—у ім шмат сюжэтных ліній, вялікая колькасць дзіцячых асоб—пісьменніку ўдалося намалюваць цэльную карціну той барацьбы, якая жыць вышэй узнёла нацыянальную годнасць беларускага народа, яго адданасць ідэям партыі, справе сацыялізму.

Як і ў першай кнізе, адным з цэнтральных вобразаў другой кнігі рамана з'яўляецца вобраз выдатнага сына беларускага народа Канстанціна Заслонова. У першай кнізе мы бачылі яго кіраўніка надзвычайна актыўнага падполля на буйным чыгуначным вузле. Цяпер Заслонова выступае як баявы камандзір сфарміраванага ім партызанскага атрада. Інжынер-чыгуначнік, зольны спецыяліст, далей, здавалася б, ад ваенных спраў, ё

ЯК МОКРАЕ ГАРЫЦЬ

АБ ВУЧОБЕ КУЛЬТАСВЕТАРАБОТНІКАУ

Марыя Ашмяна скончыла восьм класаў Гарэзскай сярэдняй школы Жалудонскага раёна і паступіла на завочнае аддзяленне Гродзенскага культасветвучылішча імя Пёткі. Праз некаторы час яна стала загадваць Ігнаткаўскай хата-чытальняй. Працуе Марыя амаль два гады — тэрмін больш чым дастатковы, каб ацаніць не такія ўжо складаныя абавязкі загадчыка хаты-чытальні.

У раённым аддзеле культуры Ігнаткаўскага хата-чытальня лічыцца славядзі: яе не называюць ні ў ліку лепшых, ні ў ліку горшых. Ёсць там пару гурткоў мастацкай самадзейнасці—вось і добра. Ва ўсякім выпадку трымаюць хата-чытальню ні ў кога не выклікае.

Але пазнаёміма бліжэй з дзейнасцю гэтай установы культуры. У памішанні распрануца нехта: холад такі, што, здаецца, рука прымерзла да алоўка. Нішто не радавала ў гэтым невялікім інтэлектуальнай пакоі, не адчуваўся, што тут пахадзіла кладацца рука маладой дзяўчыны. Аказваецца, і дрэвы нарыхтаваны, і паліць кожны дзень, а трубка не грэе; не паспеў атрамантаваць яе летам.

Адзінока вёсца на сцене плакат—«Перспектывы план вадказа «Расія». Ён выконваецца калгаснікі ўзятая абавязка—загадчыца хаты-чытальні не ведае. Увогуле М. Ашмяна вельмі дакладна ад жыцця калгаса, членаў якога яна павіна абслугоўваць. Не цікавіць яе ні надой малака, ні ўраджай, не можа яна назваць хата б аднаго пэрадавіка калгаснай вытворчасці. Працуе Марыя без плана, ніколі не спрабавала сабраць (а больш правільна стварыць) савет клубнай установы.

Кніжны фонд хата-чытальні вядоў вядзі—звыш двух тысяч тамоў палітэчнай, мастацкай і сельскагаспадарчай літаратуры. А чытачоў у ліку калгаснікаў усяго 30 чалавек. Не бачыць калгаснікі сваёй загадчыцы ні на жывёлагадоўчых фермах, ні ў брыгадах.

— Няма часу, — скардзіцца Марыя Ашмяна. — Сябеці Савет часта атрымае ад работы. Вось зусім нядаўна прыходзілася запавядаць пагаспадарчыя кнігі...

Прычына нібы і ўважлівая. Але хто ж вынаваў у гэты? Калі б у Марыі Ашмяна быў строга распарадак дня, план работы, калі б яна арганізавала масавыя мерапрыемствы — які старшыня сельсавета адважыўся б адарваць яе для выдання пагаспадарчых кніг!

Цяпер Марыя Ашмяна вучыцца на чыгувертм курсе культасветвучылішча. Яшчэ пройдзе паўгода—і яна будзе мець атэстат са званнем метадыста і арганізатара клубнай работы.

Уважлівае ў гэтыя словы: «Метадыст і арганізатар». Але які метадыст выйдзе з Марыі Ашмяна, калі яна не можа як след наладзіць работу ў сваёй невялікай установе культуры. Дык як жа можа напісаць такія словы ў яе дыплом!

Аказваецца, можна. Справа ў тым, што ў культасветвучылішчы наогул не цікавяць практычнай дзейнасцю завочнікаў, тым, як яны прымяняюць на рабоце атрыманыя веды. Галоўнае, каб навучэнцы выканалі вучэбны план: свечаслова выскіла кантрольныя работы, рэгулярна прыязжалі на сесіі, здавалі ўстаноўленыя экзамены.

Нахай нас зразумоць правільна. Вядома, патрэбны і кантрольныя работы, трэба, каб завочнікі добра здавалі экзамены. Але не менш важна цікавіцца тым, што даюць вучоба, самастойныя заняткі завочніка, якую карысць яны прыносяць у практычнай дзейнасці. Здавалася б, гэты бок павінен служыць асноўным крытэрыем пры ацэнцы паспяхоўнасці навучэнца завочнага аддзялення.

Нельга сказаць, што выкладчыкі Гродзенскага культасветвучылішча ніколі не выяжджаюць з абласнога цэнтру. Кожны

год у семі-васьмі раёнах вобласці праводзіцца практычна навуцэнцаў стаянчана раён. Вось калі выкладчыкі вучылішча павіны дэталёва азнаёміцца са зместам работ завочнікаў. Але, на жаль, гэта не ўваходзіць у абавязкі кіраўнікоў практычных заняткаў. Намеснік дырэктара па завочнаму навучанню т. Хмяльніцкай кожны раз даводзіць прасіць выкладчыкаў вучылішча: «Займіцеся, калі ласка, завочнікамі». Але «займіцеся» не ў тым сэнсе, каб пазнаёміцца, як яны працуюць у клубных установах. Не, не гэта мае на ўвазе т. Хмяльніцкай: палігнаць завочнікаў, каб хутчэй высладалі кантрольныя і курсавыя работы—вось галоўны яе клопат.

Цяпер паглядзім, да чаго прыводзіць такая пастаянная работа. Бібліятэкарам Кастроўскага сельскага клуба Зельвенскага раёна ўзбудзіла Ганна Пазняк. У мінулым годзе яна завочна скончыла Гродзенскае культасветвучылішча. Працуе бібліятэкара ніколі не лепш, чым загадчыца Ігнаткаўскай хаты-чытальні. Ле зусім не цікавіць, чым жывуць калгаснікі мясцовай аршэі імя Суворова, якія іх культурныя запатрабаванні. Г. Пазняк не ўме прапанаваць кнігу спрод насельніцтва. Для формы яна складала перагляд кніжных навінак і рэкамендацыйны спіс літаратуры. Усё гэта знаходзіцца ў адным сшытку, запісана папрад—папраду разбарыся, што да чаго?

Мы параці Г. Пазняк павядаць у Старасельскай бібліятэцы — лепшай сельскай бібліятэцы Зельвенскага раёна. Знаходзіцца яна ў пяці-шасці кіламетрах ад Кастроўкі.

— Няма чаго мне там рабіць, — катэгарычна адражала яна. Крыху палушчыла, дадала: — Няма ў мяне тут умоў для работы.

Скарга неабгрунтаваная: умовы ў Кастроўскай і Старасельскай бібліятэках прыкладна аднолькавыя. І та і другая размешчаны ў наёмных памішаннях. Мік іншым, лепшай у раёне Старасельскай бібліятэкай загадвае Т. Іванова, пазнакчыца па спецыяльнасці. Яна зрабіла сваю бібліятэку сапраўдным асяродкам культуры. А бібліятэкарам у Кастроўскай працуе «метадыст і арганізатар клубнай работы». У гэце памышканне не хочацца нават захапіць. За чатыры гады работы і вучобы ў Г. Пазняк нішто з выкладчыкаў Гродзенскага культасветвучылішча ні разу не бачыў.

Такія прыклады можна прывесці многа. І не выпадкова сярод выпускнікоў Гродзенскага вучылішча вельмі часта знайсці работнікаў, якія добра правядлі сабе ў час агледу культурна-асветных устаноў рэспублікі. Частей за ўсё ад кіраўнікоў раённых аддзелаў культуры і пазнакчыца прыходзіць чужы агул: ірэнна на рытку кадры Гродзенскага культасветвучылішча, не дазваляючы іх работа ўзроснага патрэбы працаўнікоў вёскі.

Каб зразумець прычыны гэтага, трэба зацікавіцца, хто займаецца на завочным аддзяленні культасветвучылішча, які арганізаваны сацы прыём? Ші не траляюць сюды асобы, якія, магчыма, зусім не маюць ніякіх дзалежных для работ у клубных установах? Калі на стаянчарным аддзяленні культасветвучылішча ашча правараць мультымедыя дзалежны ў паступаючым, дык на завочнае можа паступіць кожны, хто працуе ў сельскім клубе, хата-чытальні або бібліятэцы. Нават характарыстыка раёніага аддзела культуры не патрабуецца.

Адсюль—валікая пачуццасць, адсёу навуцэнцаў. Правучыцца завочнік паўгода, а потым, калі на месцы выяніцца поўная неспрыгонасць яго да клубнай работы, ён вызвадзецца ад абавязкаў і кідае вучобу. Колькі дзяржаўных сродкаў ляжыць на воепер.

Правіль прымёу ў культасветвучылішчы, па нашаму перакананню, маюць патрэбу ў сур'ённым пераглядзе. Трэба больш

У Вучэбна-педагагічным выдавецтве, Дзяржаўным выдавецтве БССР і выдавецтве «Советский писатель» выйшлі новыя кнігі беларускіх пісьменнікаў. На здымку: вокладкі кніг В. Дуніна-Марцінкевіча (мастак Г. Клікушын); А. Зарыцкага ў перакладах Д. Осіна, А. Чычылікіна, А. Пракоф'ева і Н. Рылікова; А. Александровіча (мастак Г. Клікушын); А. Алешкі (мастак А. Сапета); А. Міронава (мастак С. Спіцын); В. Ціхановіча (афармленне аўтара).

Нам трэба больш партыйнай вауінісці. Трэба і надалей працягваць і паглыбляць работу па вивучэнню і прапагандзе спадчыны. Але асноўную нашу увагу трэба сканцэнтравана на сучаснай літаратуры.

Актывізаваць работу крытыкаў

На справядачна-выбарчым сходзе секцыі крытыкі і літаратуразнаўства.

пра'являць патрабавальнасці да абітурынтаў завочнага і стаянчарнага аддзяленняў, усебакова правараць іх адольнасці да клубнай работы. Нахай будзе менш завочнікаў, але затое хто возмоща за вучобу—не пакіне яе на паўдароце.

Варта спыніцца і на такім пытанні: я кіраўнікі раённых аддзелаў культуры стаянчана да започнага навучання культасветвучылішча. У большасці раёнаў заўсёды можна даведацца, хто і дзе вучыцца, але як ён займаецца, ці паспяхова выконвае навуцэнцаў праграму—гэтага вяд не нішто не скажа.

У культасветустановах вобласці працуюць Матус і Пражэ—адна ў Свіслацкім, другая ў Мастоўскім раёнах. У абедзвюх толькі самагдова адукацыя. Некаторы час яны вучыліся завочна ў Гродзенскім культасветвучылішчы, а пасля пакінулі без усякіх уважлівых прычын. Нам неясна, як да гэтага паставіліся ў раённых аддзелах культуры. Але факт застаецца фактам, што Матус і Пражэ і сёння працуюць на раённых месцах. Валікую акадэмічную запавячанасць на завочным аддзяленні мае дырэктар Жыровіцкага сельскага Дома культуры К. Касцюк. З культасветвучылішча запрасілі характарыстыку на Касцюка, але загадчык Слонімскага аддзела культуры Т. Чарпанавіч нават не палічыў патрэбным адказаць на гэце пісьмо.

Чаму ж праўдлівецца такая нецупушчалая абывацкасць да вучобы караў? Тав. Хмяльніцка гаворыць:

— Калі б загадчыкі раённых аддзелаў культуры самі вучыліся, яны б патрабавалі гэтага і ад сваіх работнікаў.

Некатора доля праўды ў гэтым ёсць. Хто з загадчыкаў раённых аддзелаў культуры Гродзенскай вобласці (з іх 21 чалавек) з'яўдзецца завочнікам? Толькі адзін чалавек. Але, магчыма, астатнія—ужо закочаны спецыялісты? Не. У пераважнай большасці тыя, хто стаяць на чале аддзелаў культуры, ні па адукацыі, ні па вопыту работы не маюць дастаткова багажы. І таму ў іх столькі прамаўляў у рабоце, і ў прыватнасці ў справе падбору і выхавання караў.

Шыцце ідзе наперад. Але настолькі патрабуе паліпшынення дзейнасці клубных устаноў, асабліва на вёсцы. Бо калгаснік ужо не той, што 10—12 год назад. Рост матэрыяльнага дастатку непазбежна прывёў да пашырэння яго культурных запатрабаванняў. На жаль, у работнікаў культасветустановаў не ўлічваюць гэтага і працуюць, а таксама вучацца, як мокрае гарыць. Таму наастаў час сказаць кожнаму з іх: калі не хочаш астаць ад жошца, ад культурнага росту працоўных—вучыся, наспіна павышай агульнаадукацыйную і палітэчную падрыхтоўку, уласнавальвай сваб прафесіянальнае майстэрства. Не робіш гэтага—не месца табе ў клубнай установе.

Нельга дзель прарыць, каб важнейшыя ўчасткі ізаалагічнай работы ўзначальвалі бязвышчытальні, асталыя людзі, нядольныя стаяць на справе базымі памочнікамі партыйных арганізацый і праварадзілі масава-палітэчнай і культурна-асветнай работы.

Н. ПАХІЛКА.

Нядаўна адбыўся справядачна-выбарчы сход секцыі крытыкі і літаратуразнаўства Саюза пісьменнікаў БССР.

Са справядачным дакладам аб рабоце секцыі выступіў Д. Палітыка.

— Мінулы воблейны год, — сказаў дакладчык, — увоідзе ў гісторыю адначасным новымі велічымі дасягненнямі нашага народа. Ші можна гаварыць аб такіх жа дасягненнях нашай літаратуры?

Важнейшае значэнне мелі вядомыя партыйныя дакументы, якія ўнеслі яскасць у разуменне сучаснага моманту, у вызначэнне адносін літаратуры да жыцця. Кіруночыся выступленнямі тав. М. С. Хрушчова, савецкія літаратары пачалі яшчэ больш актыўна і уважліва звяртацца да праблем сённяшняга дня, да жыцця народа.

Якія дасягненні з гэтага пункту погляду мае наша беларуская крытыка?

У колькасці адносін з зроблена няма. Выдаў зборнік артыкулаў Я. Герцовіч, рыхуюць кнігі Г. Барознін, Я. Казека, Р. Шкраба. Літаратуразнаўцы В. Барысэвіч і С. Майхровіч выдалі цікавыя кнігі пра праблемы беларускай літаратуры XIX стагоддзя.

Падрыхтаваў манарграфічную работу М. Ларчанка. Актыўна працаваў А. Адамовіч, С. Александровіч, В. Бурноса, Ю. Пшыркоў, Ул. Юрвіч.

З крытычным артыкулам выступалі пісьменнікі Р. Няхай, С. Гаўрусёў і іншыя. Трэба адзначыць і актыўную работу такіх маладых крытыкаў як Ул. Калеснік, Ул. Жыжэнка, Н. Пашкевіч, Л. Арабей.

Наш калектыў у цэлым правільна зразумоў партыйныя патрабаванні да літаратуры. Тут трэба адзначыць перш за ўсё свечасова артыкул В. Бурносава «Ленінскі прыпынкі партыйскай літаратуры».

З гэтым жа пазіцыяй трэба ацаніць кнігу Я. Герцовіча. У адрас гэтай кнігі былі зроблены слушыны заўвагі, але агульным не пафас трэба толькі вітаць.

Значную цікакасць уаўляе артыкул В. Вольскага «Матэрыялы да біяграфіі Я. Купалы». Факты тут дадаюцца без нівеліроўкі, без імкнення прэфараваць вядомых пісьменнікаў.

Па-новаму, больш глыбока здолеў працываць бясмертотнае колаасцую «Новую зямлю» А. Адамовіч у сваім артыкуле. На жаль, нашы крытыкі рэдка з такім жа пранікненнем чытаюць паэту-сучаснікаў. У якасці стаянчара прыкладу можна назваць асобна артыкул Г. Барознін.

Важнае значэнне мае серыя артыкулаў—нарысы С. Александровіча аб мясічных, зварызаных з жыццём і творчасцю вядомых пісьменнікаў.

Аднак ёсць у нашай рабоце значныя недахопы. Перш за ўсё мы слаба займаемся праблемамі савецкай эстэтыкі. У нашых работах часта адсутнічаюць наступальнасць і тэарэтычная абгрунтаванасць. Вельмі мала спрачаемся мы па важнейшыя пытанні сучаснай літаратуры. Тэарэтычныя праблемы ўважліва ў асноўным на матэрыяле мінулага.

У нас пераважае месца ў крытыцы займае рэцэнзія. Гэта каштоўна і неабходна, але рэцэнзія павіна быць выакаваліфікаваная. Нашым крытыкам неабходна павышыць свой агульнатэарэтычны ўзровень. Мала увагі звяртаецца ў нашых работах на аналіз формы. Вядлікае значэнне ў гэтых адносін мела б выданне зборнікаў выказванняў вядомых беларускіх пісьменнікаў аб форме, мове мастацкай твораў, аб пісьменніцкім майстэрстве.

Міньск ды Трасцянецкі канцлагер. Не названы ні адзін населены пункт у раёне дзейнасці брыгады Канстанціна Заслонова. Не ўпамінаю нават назва вёскі, у якой ён загінуў і паблізу якой з высокай панашай хвалаў яго партызаны. І ў Мінску, працываўшы раман, мы, бадай, не знойдзем—бо яны не названы—мясіцы, зварызаныя пазаземі, пра якія так шмат і так цікава расказаўца ў рамане.

— Між тым, празаіаючы, скажам, міма вёскі Студзёнка за Барысавым, мы заўсёды прыгадваем, што воеў тут калісці пры пераправе цераз раку Вірэіну пацярпелі канчатковы разгром рэшткі напалеонаўскай арміі, як гэта апісана ў рамане «Вайна і мір» Л. Таўстога. Пара б, дафіно пара і нашым пісьменнікам, якія распаўсюджаюць партызанскую тэму, уваквараць канкрэтыя мясіцы Беларусі, працываўшы партызанскім рухам, каб іх больш ведалі і шанавалі і людзі нашага пакалення і нашыя нашчадкі.

Сустрэаюцца і пасобныя недакладнасці ў другой кнізе рамана Міхаса Лынькова. Так, нямаю увагі пісьменніку адлае разлажэнню партызанамі чэхаўскай дывізіі, салдатаў і афіцэраў якой у большасці называюцца чэхамі. Гутарка ж, відаць, ідзе аб славацкай дывізіі, сфарміраванай у лапамогу гітлераўцам марыналетчым урадам, створанай Гітлерам «самастойнай» Славакіі. Гэтая дывізія некаторы час стаяла ў радзе пунктаў непаладкіх у Мінска, і партызаны праводзілі вядлікую работу ў ёй; шмат славацкіх салдат і афіцэраў перайшоў на бок партызан, і дывізія, страціўшы ўсялякую базальнасць, была адвезена ў Германію.

Аднак усё гэта—заўвагі прывагнага характару. «Векаломныя дні», як бы мы назвалі гэты твор—раманам-хронікай ці раманам-эпэяй—гэта найбольш буйнае, найбольш яркае і ўсёбадымнае ў сучаснай беларускай літаратуры мастацкае палатно аб бясмертотным подзвігу беларускага народа ў гады Вялікай Айчыннай вайны.

Тарас ХАДКЕВІЧ.

Да саракагоддзя ВЛКСМ

29 кастрычніка ўвесь савецкі народ будзе адзначаць 40-годдзе ВЛКСМ.

Міністэрства культуры СССР і ЦК ВЛКСМ абвясцілі шэраг мерапрыемстваў па ўдзеле творчых работнікаў у падрыхтоўцы і святкаванні юбілею.

Абвешчаны агледу драматычных і музычных тэатраў. Згодна ўмоў агледу, кожны тэатр павінен вылучыць спектакль па твору савецкага драматурга (кампозітара) на тэму аб савецкай моладзі. Гэты спектакль можа быць спецыяльна падрыхтаваны да агледу альбо пастаўлены ў сезоне 1957—1958 гг. У выбары п'есы (оперы, балета) шырокая ініцыятыва дасца моладзі. Маладыя выканаўцы павіны быць асноўнымі ўдзельнікамі спектакляў.

Да абмеркавання гэтых пастававак павіна шырока прыцягвацца грамадзскасць. Прагляд спектакляў у межах рэспублікі будзе праводзіцца спецыяльнай камісіяй. Ён павінен быць закончаны да 15 верасня. Ка-

місія Міністэрства культуры СССР і ЦК ВЛКСМ павядае вынікі агледу ў перыяд з 15 верасня па 15 кастрычніка. Лепшыя спектаклі будзь паказаны ў Маскве.

У сувязі з 40-годдзем ВЛКСМ абвешчаны таксама конкурс на лепшую аднаактотную п'есу. Гэты конкурс будзе слазвёнічаны стварэнню новых п'ес для самадзейнасці і тэатраў аб нашай моладзі і камсамола. Ягоў вырашана прасвесці ў 2 туры. Першы тур — з 15 лютага па 1 жніўня, другі тур — з 1 жніўня па 1 верасня. На другі тур прымаюцца п'есы па прадстаўленню рэспубліканскага журы. Уздзельнікам конкурсу могуць быць не толькі аўтары-прафесіяналы, але і тыя, хто ўпершыню дэбютуюць у літаратуры.

Абвешчаны таксама конкурс на лепшую масавую п'есу аб моладзі і камсамола. Ён таксама праводзіцца ў два туры (першы — з 15 лютага па 15 мая, другі — з 15 мая па 15 ліпеня). На конкурс прымаюцца п'есні, якія раней не былі надрукаваны і нідэ не выконваліся. Тэксты п'ес могуць быць апублікаванымі. У гэтым конкурсе таксама могуць прыняць удзел самадзейныя кампазітары. Прымаюцца і п'есні, створаныя ў самадзейных калектывах.

За лепшыя спектаклі, акцёрскую і рэжысёрскую работу, лепшую п'есу і аднаактотную п'есу абвешчаны прымі.

У перыяд святкавання 40-годдзя ВЛКСМ у Маскве будзь арганізавана мастацкая выстаўка. У творах, прадстаўленых на выстаўку, павіна быць адлюстравана жыццё нашай моладзі, удзел яе ў грамадзянскай і Айчыннай войнах, творчыя поствы. У прыстаўкі могуць прыняць удзел мастакі ўсіх узростаў, а таксама вучні старэйшых курсаў і дыпломнікі мастацкіх навуцэнчых устаноў. Разам з ранейшымі творамі, якія былі спецыяльна для яе падрыхтаваны. Экспанаты для выстаўкі адрабэ рэспубліканскае журы. Яны павіны быць прадстаўлены ў Маскву не пазней 10 жніўня 1958 г.

Кінафільмы ў саваніку

На экраны рэспублікі ў саваніку кінаглядальніч убачыць новыя савецкія і зарубежныя фільмы.

Кінастудыя «Масфільм» выпусціла кінамастак «Дзвучына без адраза» і кінааповесць «На графскіх руінах» (па матывах аповесці А. Гайдары). Студыя імя М. Горькага і Карыскага дзяржаўная кінастудыя мастацкіх фільмаў выпусціла сумесна кінааповесць «Браты».

Кінааповесць «Спірава была ў Пянькоўе» (вытворчасць студыі імя М. Горькага)—апавяданне аб калгаснай моладзі і не дурных запатрабаваннях. Таліска студыя выпусціла фільм «Чэрвеньскі дні». Будзь дэманстравана таксама фільм «Я скажу праўду». («Грузія-фільм»), «Арлеан» (Алеськія кінастудыя мастацкіх фільмаў).

На экраны выйдць зарубежныя фільмы і карціны краін народнай дэмакратыі. Сірод іх «Падарожжа Гонзіка» і «Ян Жыжэка» (Чэхаславакія), «Малочныя Хілья» (Фінляндыя), «Аповесць пра бядныя закаханыя» (Італія), «Дзеці Эдэна» (Грцыя), епічэскі фільм «Жыццё або смерць».

аднымі і тымі ж фарбамі, а знайшоў уласцівы кожнаму з іх характэрныя рысы—перад намі ўстае галера жывых разнастайных тыпаў, якія запамінаюцца.

Значнае месца ў рамане адвезена выкрыццю поладу правакінацыйнага ролі беларускіх напалітаў тыпу Акіньчына, Казлоўскага, Ермачонкі, Іванюскага і іншых гітлераўскіх выкармашкаў. З гэтай агідай хэўры здраўдзілі, прадажных агентаў Фашызма, заклікаўшы ворагаў беларускага народа акупанцкай адміністрацыі чарпала надзейных шпёнаў і правакатараў, што заснавалі ў гарадское паліцэліе і ў партызанскія атрады. Цікавы, між іншым, факт стаялення акупантаў да сваіх паслугачоў-беларускіх напалітаў. Калі гітлераўцы прарылі паражэнне на фронце. Куба загавараваў з імі пра Беларусь, пра нейкія дзяржаўныя формы, якія, маўляў, прыме яна. А як толькі франтавыя справы для гітлераўцаў паліпшыліся, ён выкарыставаў іх у чыста практычных мэтах; у барадзбе з партызанамі, у варабчы работай сілы для Германіі, у зборы адзення і абутку для гітлераўскай арміі!

Такія бітлы два смертэльныя варажыя лагеры ў Беларусі ў гады Вялікай Айчыннай вайны: народ, волю і спазаванні якога ўвасабаў кіруемы партыйнай магучым партызанскі дух, і ўзброеныя да зубу акупанты, на службе ў якіх знаходзілася рэаганнае ахвасце з бядных людзей, крмінальных злачынцаў, мяротных здраўдзікаў.

У шматлікіх эпізадах, сюжэтная звязанасць паміж сабой, Міхас Лынькоў паказвае, як нарастае і ўсё шырэй разгараецца поўная партызанская вайна, як павышаецца ваеннае майстэрства партызан, якія яны кантралявалі фактычна большую частку акупіраванай тэрыторыі, пранікаючы ці іншым чынам ва ўсе зямні ваенны і цывільны адміністрацыйны акупантаў, становячыся той сілай, з якой не можа не лічыцца ўжо і гітлераўскае галоўнае камандаванне. Урываюцца ваенныя складанні, ляццяць пад ахон эшалоны з ваеннай

тэхнікай і жывой сілай, перацп паражэнне кожнаму з іх характэрныя рысы—перад намі ўстае галера жывых разнастайных тыпаў, якія запамінаюцца.

Значнае месца ў рамане адвезена выкрыццю поладу правакінацыйнага ролі беларускіх напалітаў тыпу Акіньчына, Казлоўскага, Ермачонкі, Іванюскага і іншых гітлераўскіх выкармашкаў. З гэтай агідай хэўры здраўдзілі, прадажных агентаў Фашызма, заклікаўшы ворагаў беларускага народа акупанцкай адміністрацыі чарпала надзейных шпёнаў і правакатараў, што заснавалі ў гарадское паліцэліе і ў партызанскія атрады. Цікавы, між іншым, факт стаялення акупантаў да сваіх паслугачоў-беларускіх напалітаў. Калі гітлераўцы прарылі паражэнне на фронце. Куба загавараваў з імі пра Беларусь, пра нейкія дзяржаўныя формы, якія, маўляў, прыме яна. А як толькі франтавыя справы для гітлераўцаў паліпшыліся, ён выкарыставаў іх у чыста практычных мэтах; у барадзбе з партызанамі, у варабчы работай сілы для Германіі, у зборы адзення і абутку для гітлераўскай арміі!

Такія бітлы два смертэльныя варажыя лагеры ў Беларусі ў гады Вялікай Айчыннай вайны: народ, волю і спазаванні якога ўвасабаў кіруемы партыйнай магучым партызанскі дух, і ўзброеныя да зубу акупанты, на службе ў якіх знаходзілася рэаганнае ахвасце з бядных людзей, крмінальных злачынцаў, мяротных здраўдзіка

Музычная серада

Апошняя музычная серада ў Саюзе кампазітараў БССР была прысвечана пасаджэнню музычнай камісіі. Абмяркоўваліся матэрыялы па пытаннях музыкі, зместыяны ў рэспубліканскім друку ў 1957 г.

Музыказнаўца І. Нісевич, які выступіў з аглядам, падрабязна спыніўся, у прыватнасці, на асветленні газетай «Літаратура і мастацтва» творчасці беларускіх кампазітараў і музычнага жыцця рэспублікі. Докладчык гаварыў, што рознабаковай стала тэматыка газет. У мінулым годзе на яе старонках паявілася няшмат цікавых матэрыялаў і падборак, асабліва напярэдні ІІ Усеагульнага з'езду кампазітараў і ў час правядзення докладаў беларускай музыкі. Заслужана ўвага артыкулы кампазітара Я. Шкоцкага, музычных дзеячў рэспублікі Р. Шырмы, Г. Ціговіча, І. Жыноўча, музыказнаўца С. Нісевича, В. Сімако і інш. Добрая артыкула В. Баратнікова «Школа і музыка». А. Аўрабаха «Прапаганда музычнага мастацтва».

Разам з тым, аглядчык і многія выступачыя — кампазітары Я. Цігоцін, П. Падзівайра, Ю. Семаняка, Г. Анчымаў, М. Швайцэрман, музыказнаўцы Л. Мухарынская, Г. Глушчанка, Б. Смольскі, В. Сімако — ўказалі на недахопы, якія дапускае газета пры асветленні пытанняў беларускай музыкі. Крытыкаваліся некаторыя невыразныя артыкулы і рэцэнзіі. Газеты, падмаючы цікавыя і важныя пытанні музычнага выхавання моладзі і прапаганды музыкі сярод насельніцтва, абмяжоўваліся толькі адным-двумя артыкуламі і не працягвалі пачату размовы ў іншых матэрыялах на гэтую ж тэму. Рад сігналаў і рэцэнзій з месца, якія паявіліся на старонках газет у мінулым годзе, засталіся без адказу.

Рэдакцыя «Літаратуры і мастацтва» яшчэ не дасягнула строгага панававання артыкулаў па асноўных музычных праблемах. Мала ўдзяляецца ўвагі юбілейным і календарным датам. Л. Мухарынская паярада да Міжнароднага з'езду стварыць узмацнені прапаганду народнай творчасці і асветненне гісторыі музычнай культуры рэспублікі. Калі ўважліва сабраўся Г. Глушчанка, які прапанаваў арганізаваць секцыю маладых крытыкаў і музыказнаўцаў і пачаць з імі сапраўдную выхавальную работу. Задача праўлення Саюза кампазітараў — прыкладзі ўсе намаганні да таго, каб нашы музыказнаўцы сталі пастаянна выступачы ў друку з сур'ёзнымі праблемнымі артыкуламі, каб яны ўвесь час былі ў кантакце з рэдакцыямі газет.

Абагульняць вопыт прапагандыстаў кніг

Сельскія бібліятэчныя работнікі стараюцца завесці кнігу да кожнага калгасніка двара. Сёння гэта яго асабістая задача. У вырашэнні такой важнай справы яму дапамагае бібліятэка-перасоўка.

Вось чаму выхад у свет брашуры А. Філімонава «Прапаганда кніг», якая выдана ў канцы мінулага года метадычным кабінетам Віцебскай абласной бібліятэкі імя У. І. Леніна, можна толькі вітаць.

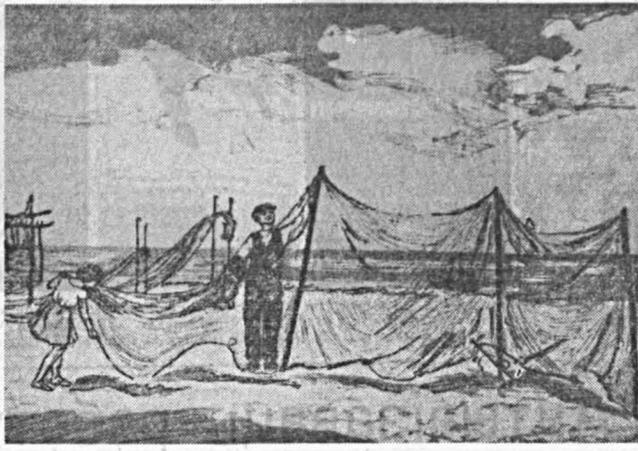
Аўтар на канкрэтных прыкладах расказвае аб рабоце перасоўкі ў калгасе імя Чапаева Лепельскага раёна. Узначальнае гэтую бібліятэка-перасоўку калгасны раўнакоўд Александр Аляксеевіч Хватынец. Ён шчыры кнігалюб. За воем год працы прапагандыстам літаратуры А. Хватынец набыў вялікі вопыт, добра вывучыў запатрабаванні калгаснікаў на кнігу. І не дзіва, што тут кожны калгаснік а'яўляецца чытачом.

Тав. Хватынец шырока прапагандаў літаратуру аб перадавым вопыце. Бібліятэка-перасоўка за 1956 г. выдала чытачам 367 грамадска-палітычных кніг, 433 сельскагаспадарчых, 37 тэхнічных.

У брашуры ёсць і некаторыя недахопы. Вельмі туманна аўтар піша пра тое, як даводзіцца кніга да 22-х населеных пунктаў гэтага калгаса. Ці замапаваны зоны абслугоўвання па статысцкіх бібліятэках і ці ёсць яны ў гэтым калгасе? Ці адкрыты перасоўкі ад сельскіх культасветустановаў? Нездарма, як можна перасоўваць кнігу і пайсці ў суседнюю вёску. Выходзіць, што суседнія вёскі не абслугоўваюцца кнігамі дзяржаўных бібліятэк.

Шкададна, каб перадавы вопыт прапаганды кніг шырока знаходзіў сваю дарогу на старонках перыядычнага друку і абагульняўся ў асобных брашурах.

А. ПРАКОПЧЫК, В. АЛЫШАВА.

Фельетон

Калі ў горле перасохла...

На цагельню да Сапрона Кляйнава людзі ехалі з усіх бакоў. Заходзілі ў кантору па адным. Веліка віталіся, падавалі наклады на пеглу. Сапрон браў паперку, круціў яе ў руках, штосці глыбакадзума ўзвжаў...

— Можна ў чым сумнявацца? — падохаў наведальнік. — Аформлена як мае быць! Сам ездзіў у бухгалтэрыю пракамбіната. Аплаціў поўнацэна. — Гм... Так ужо і поўнацэна! — гаварыў дырэктар цагельні. І, пажыўшы ўздыхнуўшы, мармытаў: — Тутавата ў нас з цаглай! Кругом будуюцца. Толькі давай і давай!

— А як жа ўсё-такі з цаглай? — напамінала калгасніца. — З цаглай? Туга... Словам, паяздай пакуль што дамоў, падумай... Калгасніку Філімону Давідзенка з сельгасарцелі «Чырвоная зорка» Кляйнаў нібы між іншым заўважыў: — Багадзецце пагэроху. У вашай вёсцы пяць камяніц, здаецца, пабудавалі.

— Не-е, браце! Пакуль гурка ці самоту, ад мяне хутчэй дачакаеся... дуд! Я хачу атрымаць сваю пеглу законна! — Была здароў, — паяздаў Сапрон, вяртаючы накладную. — Туга з цаглай... Так і паехаў Філімон Давідзенка ні з чым. Дарма толькі калгасную аўтамашыну ганаў.

— Вось наўдача... Ну тды вязмі гэта... кагаснік паяздаў раскруціць дазвол і паказаў пакеману двадцятціпаўрэблёў. — Вышпеш, як адрысеца. Дырэктар цагельні скопа глануў на нязначную суму, фіркнуў, а пагадзі працадзіў: — Хабару не беру... Вярнуўшыся дамоў з пустымі рукамі, Давідзенка пайшоў у праўленне калгаса: — Больш не магу! Замучыў мяне гэты п'яніца і вымагаецца з цагельні.

— Што можна адказаць гэтай чалавеку? — думаў між тым старшыня калгаса. Слыхалі кляйнаўскую тыраду. — Цагельня мала выпускае прадукцыі, пры тым нікай якасці. Кляйнаў затрымаў выдату калгаса сарака тысяч пеглаў. Чаму? Разбарыў, выдату тым, хто прывозіць самот, запуску, або запрашае ў п'яноў... — Нельга шкадаваць такіх, як Давідзенка, — павучаў Сапрон. — Няма ў іх гэтага самага... пачуцця ўзаемнасці.

МАСТАЦТВА КІНАПУБЛІЦЫСТЫКІ

(Заканчэнне. Пачатак на 2-й стар.) рамесніцтвам, з абыкчаласцю. Для ілюстрацыі можна ўзяць мінулагадні часопіс «Савецкая Беларусь» № 26 і № 27. Першы з іх раду цікавымі сюжэтамі, дакладным мантажом, унутрай дынамікай. Улоўваецца ў ім імклівы рытм, характэрны для лепшых узораў кінахронікі. Гэтая апошняя асаблівасць часопіса з'явілася вынікам таго, што студыя на гэты раз адмовілася ад свайго, на наш погляд, памылковай практыкі — будавання часопіс на невялікай колькасці (4-5) доўгіх, расцягнутых сюжэтаў. У часопісе № 26 іх удвая больш. Аб адкрыці помніка на разлізе Ф. Э. Дзяржынскага, рабоче-Мінскага завода жалезабетонных канструкцый, вырабе сухога малака, рабоче-грамадзянскага паватрана флоту, Беларэжскай пушчы, новага Мінску, спартыўна-цэнтраванай аператары расказвалі лакалічна і захапляюча. Рэжысёр М. Гарбуноў выбраў з сюжэтаў найбольш выразныя кадры, з захаваннем партажнага рытму змантыраваў іх. В. Баратнікова.

лоў напісаў выразны дыктарскі тэкст. Музычны афарміцель Е. Логінаў знаходзіў адпаведны зместу музычныя кавалкі. У выніку атрымаўся адзін з лепшых за мінулы год кіначасопісаў. Яго можна назваць узорам выразнай публіцыстыкі. Але такімі выпускамі не часта радуе кінастудыя. Уражанне ад наступнага, 27 выпуску зусім іншае. Тут усюго пяць сюжэтаў, амаль кожны з іх штучна расцягнуты — для запяўнення метражу. Аператары Цісюлюк, Бераў, Фрыд і Іванчыў знялі іх без выдумкі. Нічога аргументаў не ўнёс у сюжеты пры мантажы рэжысёр Л. Матусевіч.

Неабходна змагацца са штэмамі, які прывілі дыктарскі тэкст нашых кіначасопісаў. Фразы, накітат з вялікім уздымам, «з асаблівым натхненнем», «выконаваючы абавязанствы» і іншыя, пераходзяць з часопіса ў часопіс. А некаторыя аўтары дапускаюць іншую крайнасць: імкнучыся пазбегнуць штампаванай пісьмы тэкст усхвалявана, ужываюць залішне гучныя эпітэты і метафары.

У Беларэжскай пушчы. Статак зуброў волынаса ўтрыманя. Фотахроніка БЕЛТА. Фота В. Германа.

Алмоўна адбіваецца на якасці кіначасопісаў зматычна аднастайнасць сюжэтаў. Успомнім часопіс «Савецкая Беларусь» № 35 за мінулы год. У ім шмат сюжэтаў і тры з іх прысвечаны паяздажэнню ў абарону міру, у гонар чэкаўска-савецкай дружбы, святаванне юбілея старшын калгаса. Усе яны зняты аднолькава: людзі выступаюць з прававамі, аплачваюць, галасуюць; са станаўмі крыку выбіваецца толькі сюжэт аб юбілей старшын калгаса. Пры больш удадлым мантажы ён мог бы ўзбагаціць часопіс, але гэтага не атрымаўся. Кінастудыя здымае сюжэты без стараннага адбору, без уліку зместу ўсяго выпуску. Вельмі лёгка здагадаецца яна на прапановы розных арганізацый здымаць наравы і паяздажэнні. А галоўная бля ў тым, што сюжэты гэтыя здымаюцца ўсе аднолькава, у іх пануе штамп. Роботнікам кінахронікі неабходна сур'ёзна падумаць над гэтым.

Роль рэжысёра-хронікёра больш сціпла, чым аператара, але вельмі важная. Яна выходзіць далёка за межы мантажу часопіса. Ён не можа быць абыякавым да сюжэтаў, з якіх будзе складана часопіс. Вопытны рэжысёр можа дапамагчы аператару прыкмеціць цікавыя рысы факту, глыбей раскрыць яго сэнс, а пры мантажы часопіса — выбраць лепшыя кадры, цікава размясціць іх, падкрэсліць галоўнае, стварыць патрэбны рытм. Рэжысёр накіроўвае работу аўтараў дыктарскага тэксту і музычнага афарміцеля. І калі ён валодае добрым густам, мастацкім пачуццём, гэта становіцца адбіваецца на якасці часопіса. Але ў нашай кінастудыі роля рэжысёра-хронікёра даволі часта зводзіцца да мантажавання гатовых сюжэтаў і работы з аўтарам тэксту і дыктарам. Рэжысёр, які правіла, не правіляючы асаблівых актуальнасці ў працэсе здымак. Ды і ў мантажы даволі рэдка бывае што-небудзь наватарскае. Большасць апошніх часопісаў «Савецкай Беларусі» і «Піянер Беларусі» сведчаць аб гэтым.

Пятро Дудо

Пасля непрацяглай, але цяжкай хваробы памёр беларускі пісьменнік, падпал-коўнік запасаў Пятро Дамітравіч Дудо.

Тав. П. Д. Дудо нарадзіўся ў 1911 г. у сям'і беларускага селяніна на Лепельшчыне. З 1935 г. па 1937 г. і з 1941 па 1957 г. служыў у рэдах Савецкай Арміі, прайшоўшы за гэты час шлях ад салдата да падпалкоўніка.

П. Д. Дудо — уадаўнік Вялікай Айчыннай вайны. Знаходзячыся на розных франтах, ён у пачатку быў паліграфікам у роце і батальёне, а з 1943 г. і да канца вайны працаваў у франтавым друку.

Многім нашым чытачам вядомы творы Пятра Дудо, якія ён пачаў пісаць яшчэ да вайны. З першых дзён самастойнай працы ён паказаў сябе здольным, ініцыятыўным журналістам і пісьменнікам.

Не так даўно ў часопісе «Польмя» была надрукавана аповесць П. Дудо «Першы салют». За некалькі дзён да смерці ён закончыў работу над новай п'есай.

З чэрвеня 1949 г. да апошняга часу П. Дудо з'яўляўся карэспандантам газеты Беларускай Вайскай Акругі «Во славу Родины».

За заслугі перад Радзімай тав. П. Д. Дудо ўзнагароджаны двума ордэнамі Айчыннай вайны ІІ ступені, двума ордэнамі «Чыронай Звязды» і медалімі.

Заўчасная смерць вытрывала з нашых радоў сціплага, чулага, здольнага пісьменніка і баявога таварыша, прычыповага журналіста, вернага сына Савецкай Радзімы і Камуністычнай партыі, членам якой П. Д. Дудо з'яўляўся з 1939 г.

Светлая памяць аб Пятры Дудо назаўсёды застанецца ў нашых сэрцах. Група таварышаў.

Сесія філолагаў

26-га лютага ў Мінску адкрылася сесія філолагаў Беларусі ў Акадэміі навук ССР, складаная аддзяленнем літаратуры і мовы АН СССР і аддзеленнем грамадскіх навук АН БССР. У сесіі прымаюць удзел акадэмікі, літаратуразнаўцы, выкладчыкі мовы і літаратуры вышэйшых навуковых устаноў, пісьменнікі, журналісты, а таксама госці з Масквы, Украіны, Літвы, вядомыя дзеячы навукі і культуры братніх рэспублік.

Уступным словам сесію адкрыў акадэмік У. М. Пераў. Аб'яднаная сесія філолагаў Акадэміі навук ССР і Беларусі, на якую мы сёння сабраліся, — сказаў ён, — з'яўляецца адной з важнейшых падзей у падрыхтоўцы да ІV Міжнароднага з'езду славістаў, які адбудзецца ў верасні 1958 года ў сталіцы нашай Радзімы Маскве.

На гэты зезд з розных краін свету прыбудуць вядомыя дзеячы славянскай філалагічнай навукі. У Маскве — цэнтры перадавой думкі і культуры — будучы амерыканскі даследчык поспехі ў галіне славянскага мовазнаўства і літаратуразнаўства і вызначаны тры вялікія навуковыя задачы, якія неабходна вырашыць вучоным-славяншчынам у будучым.

Таварыш Пераў адзначае, што ў рабоце ІV Міжнароднага з'езду славістаў павіна прыняць удзел і Беларусь як славянская дзяржава. Улічваючы гэта, для арганізацыі падрыхтоўкі да будучага з'езду ў Беларусі былі створаны спецыяльны камітэт на чале з акадэмікам П. Глебкам. Гэты камітэт правіў значную работу па падрыхтоўцы дакладу беларускіх філолагаў, а таксама па адбору навуковых прац мовазнаўцаў і літаратуразнаўцаў Беларусі для выставкі славянскай літаратуры ў Маскве і па асветленню работы з'езду ў друку.

Вялікае значэнне для падрыхтоўкі з'езду будзе мець і аб'яднаная сесія філолагаў, якая пачалася зараз у Мінску. На ёй будуць заслушаны і абмеркаваны даклады на пленарных пасяджэннях і на пасяджэннях секцый мовазнаўства і літаратуразнаўства. Удзел у рабоце сесіі вучоных Інстытута мовазнаўства і Інстытута сусветнай літаратуры ССР, а таксама гасцей з Украіны і Літвы дасць магчымасць глыбока абмеркаваць даклады беларускіх філолагаў, якія будуць затым заслушаны ў ІV міжнародным з'ездзе славістаў.

Слова для прапановы аб парадку работы сесіі прапанаваў старшыня Беларускага камітэта па падрыхтоўцы да ІV Міжнароднага з'езду славістаў акадэмік П. Глебок. Па яго прапанове зацвярджаецца парадак дня сесіі.

Пасля зацвярджэння парадку дня работы сесіі слова для даклада праставіўся доктару філалагічных навук В. Шарыню. Ён падрабязна спыніўся на пытанні аб сацыялістычным рэалізме як творчым метады савецкай літаратуры, у тым падзеях, якія адбыліся ў апошні час у сусветнай літаратуры, гаворыць аб нападках, якія вядуць вяржач буржуазная крытыка на метал сацыялістычнага рэалізма.

27 і 28 лютага сесія працягвала сваю работу. Былі заслушаны і абмеркаваны даклады па праблемных пытаннях развіцця савецкай літаратуразнаўчай навукі і мовазнаўства.

Браты Сланіцкія

Больш пяці гадоў ездзяць з кінаперасоўкамі па калгасе Нясвіжскага раёна браты Васіль і Іван Сланіцкія. Спачатку яны выконвалі абавязкі матарыста, а пазней, калі добра вывучылі апаратуру, пачалі працаваць кінамеханікамі.

Вялікім аўтарытэтам сярод сельскага гледача карыстаюцца браты-кінафікатары. Яны заўсёды прывозіць у калгасы цікавыя фільмы. У іх не бывае выпадкаў, каб ірвалася кінаістужка і псавалася апаратура, дэманструюць карціны на высокім

тэхнічным узроўні і заўсёды перавыконваюць свае месцяныя заданні.

Камсамольцы-кінамеханікі патрымліваюць цесную сувязь з сельскімі актывістамі — настаўнікамі, загадчыкамі клубу, камсамольцамі.

За добрасумленную работу Васілю Сланіцкаму прысвоена званне «Лепшы кінамеханік рэспублікі», а яго брат Іван узнагароджаны Ганаровай Граматай Міністэрства культуры БССР.

дак падзей, кінахроніка можа быць публіцыстыкай, закляціца і натхняць людзей.

Ці вытрымлівае кінастудыя ўстаноўленую перыядычнасць? Вельмі многа нумароў мінулагадні часопісаў выпущаны кінастудыяй пазней тэрміну. Цяжкі шлях завяршанага вытворчасцю кіначасопіса да гледача. Звычайна пасля зачына Міністэрства культуры студыя каля трыццаці робіць масавы тыраж часопіса, а пасля ён, як правіла, доўга залежваецца на базых кінапракату. Толькі пасля двух-трох тыдняў, а іны раз і праз месяц глядач бачыць часопіс на экране. Аб якой актуальнасці часопіса (№№ 32-33), прысвечанага святаванню ў рэспубліцы 40-годдзя Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі, можа ісці гутарка, калі ён на экране Мінска дэманструваецца толькі праз 10 дзён пасля свята? Можна ўявіць, з якім спазненнем ён дэманструваўся ў іншых гарадах рэспублікі. Іншы раз парушэнне тэрміну выпуску прыводзіць да страты ўсялякай практычнай каштоўнасці часопіса. Так было, напрыклад, з апошнім, мінулагаднім нумарам часопіса «Савецкая Беларусь». Аб завяршэнні 1957 г. і падрыхтоўцы да новага ён расказаў гледачу толькі ў сярэдзіне студзеня. А сустрачы новага года працоўныя Беларусі глядаць уобачы толькі ў канцы месяца.

Кінастудыя, Упраўленню кінафікацыі і пракату Міністэрства культуры БССР неабходна прыняць рашучыя меры, каб забяспечыць счасовы выхад на экраны кінахронікаў кінаперыядыкі.

Есць яшчэ адна вельмі важная ўмова, ад якой залежыць ізданне-мастанка вартасці і грамадскае значэнне кінапракату. Яна ў поўнай меры датычыць кінахронікаў выпуску. Мы маем на ўвазе творчую атмасферу, асроддзе, у якім ствараюцца кіначасопісы. Няма патрэбы спыняцца яшчэ раз на дзяжэцыя, якія дзводзіцца

недастаткова ўвагі ўдзяляе рабоце хронікі дыржэцыя кінастудыі. Да апошняга часу хроніка не мела замацаванага за ёю кінаабсталявання, транспарту. У выніку яна не заўсёды магла аператыўна ажыццяўляць здымкі важных падзей. Цяпер дыржэцыя робіць практычныя захады ў гэтым напрамку. Хацелася б яшчэ, каб яна была і больш патрабавальнай да якасці кіначасопісаў і тэрміну іх выпуску. Есць сур'ёзная прэтэнзія да творчай секцыі і мастацкага савета кінастудыі. Больш года ніхто з іх сур'ёзна не цікавіўся хронікай. Работа вялікага калектыву засталася па-за ўвагай гэтых творчых арганізацый. Не ўспамінае пра яе пакуль што і надыяна створаны Саюз кінааграфістаў рэспублікі.

Удасканаленне мастацтва кінапубліцыстыкі — азначае глыбока вывучыць рэаліскасць, жыццё народа, іспытана шуканне новай шляхі і магчымасці ў адлюстраванні яго вялікіх спраў. Гэта агульная справа ўсяго калектыву кінастудыі.

Галоўны рэдактар Мікола ТКАЧОУ. Рэдакцыйная калегія: Заір АЗГУР, Аляксандр БУТАКОУ, Кастусь ГУБАРЭВІЧ, Васіль ІВАШЫН, Аркадзь МАРЦІНОВІЧ (адказны сакратар), Пятро ПРЫХОДЗЬКА, Раман САБАЛЕНКА (намеснік галоўнага рэдактара), Янка ШАРАХОУСКІ, Іван ШАЦІЛА, Рыгор ШЫРМА.

Праўленне Саюза пісьменнікаў БССР з жалем паведамляе аб заўчаснай смерці беларускага празаіка, аўтара аповесці «Першы салют» Пятра ДУДО і выказвае глыбокае спачуванне яго сям'і.